

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אָתָּה נָחָת וְאַתָּה בְּלֵבֶן
וְאַתָּה בְּלֵבֶן כִּי בְּנֵה אֲשֶׁר אָתָּה בְּתַבָּה

(ד א)

אנו למדים מפסוק זה שעיל האדם לרخام לא רק על בני אדם כמוותנו אלא גם על בעלי החיים כפי שהקדוש ברוך הוא זכר לא רק את נח אלא גם את כל החייה והבהמה אשר היו אותו בתבה.

(1)
ה'ע'נ
כ'ע'כ

ומוסיף על רבי יהודה הנשיא שבאו עליו יסורים מן השמים על כך שלא ריחם על עגל שהיה עומד לשחיטה כפי שmobא בתלמוד שפעם אחת ערך רבי סעודת מצוה ובא לשחוות עגל אחד עברו הסודה, הlk העגל והכנסיס את ראשו תחת גלימתו של רבי, ועיניו זלגו דמעות והשמייע קולות של בכיו לפניו כאומר: רבי, אל תשחטני! אמר רבי לעגל, לך נוצרת ושחח אותו, אמרו בשם: הויאל והוא לא ריחם על העגל لكن יבואו עליו יסורים.

(1) ועל ידי המעשה הבא הלאו ממנה היסורים: يوم אחד שפחתו של רבי טאטאה את הבית, ומוצא שם חולדות, מה עשתה? באה להכותם במקל ולהורגמ, אמר לה רבי: הניחי להם שייצאו החוצה ואל תחרדי אותם שתכתבו: "ורחמי על כל מעשיהם" (תהלים קמה, ט), אמרו בשם: הויאל והוא מרחם על הבריות لكن נרחם גם עליו, והסירו ממנה את היסורים.

(4) ומבענפר על "החוזה מלובליין" שבשבועת תקיעת שופר נאסף קהיל רב בבית מדרשו, וכולם איינו לכניםתו של הרבי, שהוא נמצא באותו שעה בחדרו הסמוך לבית המדרש, ועוון את ההכנות האחרונות לתקיעת שופר ביהודיים עילאיים. והנה פנה הרב אל מקורביו ואמר: הביטו וראו אם רבי דוד מלולוב נמצא בבית המדרש. לא – השיבו המחפשים לרבי.

(5) אם כן – אמר הרבי – לכו ותחפשו בכל מקום אפשרי, אני לא אוכל להכנס לתקיעות ללא רבי דוד. יצאו השלוחים לרחובות לובליין וחיפשוו, וכעבור דקות אחדות ראו את רבי דוד ניצב ליד הסוסים ומאליל אותם בשעריהם שבידיו, כיון שהעגלונים עזבו את הסוסים לבדים והלכו להתפלל ולשמעו תקיעת שופר. שאלו את רבי דוד מה מעשיך כאן? השיב: איני מוכן לגשת לשם תקיעת שופר, האם רק עם בני אדם צריך למילול חסדים? והלא נאמר: "ורחמי על כל מעשיהם", מה אשמות בריות עלבות אלו שבעליהן עזבו אותן לנפשן לא אוכל?

כאשר חזר רבי דוד לבית המדרש, אמר החווה: הנה גדולה היתה לי מהכנותתו של רבי דוד לתקיעת שופר, פמליה של מעלה כולה ירצה לראות בשפע החסד והרחמים, שהעניק רבי דוד לסוסים הרעבים... פועלתו של רבי דוד השתיקה את כל הקיטרוגים וביטלה את כל הגזירות הרעות מעם ישראל, עבדתו של רבי דוד בין הסוסים פעלתה בשמיים יותר מכל הכוונות והיחסים שכיוונו הרבה מגודלי הדור.

(6) עליכם לדעת – סיום החווה מלובליין – בפועל חסד ורחמים שאדם עשה כאן בעולם הזה, גורם הוא למעלה בעולמות העליונים, שיוושפ שפע רב עליו ועל כל עם ישראל שפע חסד ורחמים...

(1)

(2)

ג (א) והגנחש היה ערום וגור עד רעשו להם
תגנחות. שלשה גופה מהודעות נספלו
טמי בזין ספור הנחש ודבורי. דעת האמורים
שבתחלת היראה היה הנחש בעל שלך ודברו
וחולץ בקושה קוספה ושבחאו השור פמן
עללו ודברו ונקזו רוי כי זה כלו הכהשת
טוב הדרבים ומהויתם לא נכו זה בחוץ
הנחש במתה שבדרכו העצומה מכלם. ודעתי אמר
שהנחש המדבר היה שמן שנראה לאדם בבורות
הנחש כמו שכתב הגאון רב סעדיה חולתו כי
הם באמת חשבות שאין בהם ממש. והודעת
הרי מחרב הממות והבוחרים בבריות שפסח
הכחוב הוא איינו כלום אבל שהוא רמי מון
חכמה הטבעית והאלתית כי כבר בכללו שיעידן
שאין ראוי להכחיש ספור אחד בכללו שיעידן
כליו פשוט כתובי התוויה. וכן דמי עגנון
הנחש ותונן הספור היה אנד לפקה שהוא
יסוד הפרשה הזאת ואמתה והוא שנותח
לא דבר כלל אל האשה ולא תאה אליו כי
לא איש דברים הוא ולזה לא אמר הכתוב
בבנינו וופתת ה' את הנחש כמו שאמר
באמת בלבם שם בעבור שיהה דבר האthon
כפשותו ועל דרך פלא נאמר וופתת ה' את
הathanon אבל דבר כלל לא בדרכו פבע ולא
פין לפיט שלא היה לא בדרכו פבע ולא
בדרכ נס אבל היה גנוני. שהיה ראתה את
הנחש שיחא עלה בצע הדעת ואילו פטרו תוי
פאמ אחר פעע ולא היתה בת ולא נזוק דבר
מה האשה חשבה בוה ותקרא בצעמה כאלו
ניתת מברחתם אם הנחש וכי הוא בעלו בצע
ובאכלו מפירו היה אומר אלה לא מות

טמנת. אף היא במחשבתנו חשייב אמרית לא
זה הוא עד מלנו מហמות ארץ ופעמי
השים תחכמנו כי היה עשתה המתכוונה
וחקירתה במעשה הנחש והם הדברים שיחס
הכחוב אליו. ואל חקקה עלי ממש הכתוב
יאמר אל האשה. כי הנה האמירה הוה
ענינה הוראת פעולתו ומה שעשבה היא פסנו.
ההה-בלשון (איוב יב' ז') שאל צא בהמות
ותורך ועף השם יגיד לך. או (שם ח')
שיות לאחן ותורך ויספר לך דגי חיים. וכן אמר
במקומות אחר שאל לא בי היא ויט אמר
אין עמדי אבדון זמות אמרו בגאנינו שמענו
שטענה. וזה אמר הילו את ה' מן הארץ גנניים
וכל מהוות וידות שדברת הלה אינט בעלי
ceil לא ידברו ולא יאמרו ולא יספרו ולא
הילו אלא שבחוך פעולותיהם כשיתבוננו בלב
בניהם אמתם ידברו והילו ויספרו כל הדבירין
עצם מספרים ומגידים להם אותן האמירות
זהלולים ולהז נאמר במלחה הפסורד הוה והגנחש
הוה ערום מכל חיה השדה ולא היה ערמות
יזועה והשליכ וטענו נחזית איגל היה בעלות
בעץ לא יכול לשבעה מפירו מה שלא היה עשו
שאר חזות השדה לא יכול לא זכר העז כי א
חית השדה ומפני זה לא נאמר גם כן כי
האדם לפיט שלא היה ערמות בהשליכ ובבדבו
כמהו כי אם בגנשת מונו יוחר מכל חי
השדה. ואמר אשר עשה ה' אלהים להודיע
צעשה אלהים את הנחש בוה ערומים מאד בהשגונ
ברטית כדי לגנות בו את האשה והאדם כי
שיחבא כי בעלו טמה ואכלו מפרי הארץ
הgebוננה האשה ונשאה. ונחתה בעזמה כא
גנחש אמר אלה כל זה שנוצר הנה אין
אם הוה שונח סבר בלהעטה הוה ושב
גתכלת על יוז איגל שלא שרב בפועל נ

(יא) והנה עלה זוית מפשותו של פסקוק וזה יראה שלא בעקרנו האילנות ולא נמוחו במבול
כי לא היה שם נחל שוטף. בעבור כי נתמאל כל העולם מים. אבל בראשית רבתה ¹⁴ אמרו
מהיכן הביאה אותו רבי לוי אמר מהר במשחה הביאה אותו דלא טפת ארעה דישראל
במיא דמלוא, הוא שהקדוש ברוך הוא אמר לחזקאל בן אדם אמר לו מה את הארץ לא
מטהרהה. היה לא גושמה. ביום זעם ¹⁵, רבי בירידי ¹⁶ אמר נפתחו לה שעריו גן עדן והבאה
אותו. ותנה כוונתם שנעקרו האילנות ונמתחו במקומות המבול ואך כי היה העלה נבל.
ולן אמרו ¹⁷ אפילו איצטראובולין. של ריחסים גמוו במבול ודרשו בו אבני שחקו מים. ¹⁸
ומאמרם דלא נפתחת ארעה דישראל במי דמלוא, שלא היה עלייה גשם המבול, וכך כל
לא גשמה, ולא נפתחו בה מעינותיהם תחום רבבה, אבל הם נפתחו בכל העולם וכוסו כל
ההרים הגבויים אשר מתחת כל השמיים, כמו שכותב מפורש, ואין סביר ארץ ישראל גדר
לעכוב המים שלא יבואו בה. וכן אמרו בפרק רבי אליעזר ¹⁹, ארץ ישראל לא ירד עליה
מי המבול מן המים אלא שנתגלגלו המים מן הארץות ונכנסו לחוכה שנאמר בז אדם
אמר לו. והנה לדעת רבי לוי מפני שלא ירד בארץ היה הגשם השוטף ולא נפתחו עליה
ארובות השמים. נשארו בה האלונות. ובכל העולם נשרבו ונעקרו במבול ומטרות עז.
וזאי תמה על מארם מגן צוון אם ²⁰ לא יידע נח שקלו המים מעל הארץ כי שם לא
בגנשו מי המבול ואולי היה שעריו סגורים שלא יכנסו שם המים וכאשר שלו המים נפתחו.

ומה שפי רשיי, אמרה היונה היו מונוטי מרים כוית כו' אין הפירוש שאמרה כך
ביפה כי היונה לא בעלת דברים היא ממול שלושם אלא שנגן מביניהם ממה
שהביאה למأكلתה עלה זית מאכל מר מאד וכי לא ידעה היונה שיש לה ארוחת תמייד
על שלחנו של נח דבר יום בומו אלא ודאי שליך בחורה במאכל מד זה לפי שהיא
בדרי שמים ולא בידיبشر ודם.

(4) קלילן

ח, כ'ב. עוד כל ימי הארץ גוי ויום
ולילה לא ישפטו.

הנה בסנהדרין [דף נ"ח ע"ב] איתא:
ואמר ר' ל' עכו"ם ששבת חייב מיתה שנאמר
יום ולילה לא ישפטו ע"כ. ופירש ר' זו"ל:
וקא דריש ליה לא ישנתו מללא דאנבי
אדם נמי קאי וכו'. לכארורה דרשית חז"ל זו
איינה לפיט שפטו של מקרה. דבנסיבות
הכוונה בפסקוק זה הוא הבטהה ה' שהעתים
וחענות לא ישנתו, ומה היא השיבות בין זה
לבין עכו"ם ששבת חייב מיתה?

אכל נראת דבאמת כוונת הגמרא היא
|| לעומק פשטו של מקרה. אכן גילה לנו
השיעור שנהוגת העולם היה באופן אחר
לאחד המבול ממה שהיה קודם המבול,
דקדום המבול התנהג הקב"ה עם עולמו
באופן שהיה אפשר לראות בעליל כי העולם
זה הוא מחודש, והיינו שלא היהطبع קבוע
הבלתי ניתן לשינוי, אלא היתה הנגנת השיע"ת
נראית ומוכחת בכל עת ועונה, ואילו עכשו
באה הבטהה השיע"ת כי מעתה היה הנגנת
העולם כאילו העולם הוא קדמון ונצחין,
(כלומר, שהכל קבוע לפי סדר וכайлו הכל
מתנהג מאילוי בלי שום מנהיג ובורא, ולכן
הזרע והקציר והחותם והימים והלילה לא
ישכוו אלא יתנהגו לפי סדר שנקבע מראש
כאילו אין לעולם משגיח תמייד הקובע את
סדר העולם איך יהיה, זו היא עומק כוונת
השיעור בבטחה עוד על ימי הארץ גוי לא
ישבותו⁴⁴.

ח' ב' מיתה, כי אם ישמר את השבת יוכל לבוא מזה לידי האיסור של הטהרות מה פנים ומה לאחריו [ואזותרין זו היא מיתהן]. עת' ב' בכמה מקומות בחידושים. ולפ' משותבר שבסוק זה גילה הקב"ה שהנהגתו לאחר המבול תהיה באופן שכאי לו העולט הוא קדמון ולא מחודש [כלומר, שכן נקבע היסוד שעולם כמנהגו נהוג ואין לו לאדם להכנס בחרירות וספקות בדהן]. א"כ מובן היטב מה שהוציאו חז"ל מזה שعقو"ם השבח חיב מיתה, ודוד'ק ייטב.

(5)

וכיוון שכן הוציאו מזה חז"ל דעכו"ם ששבת חיב מיתה, דהנה ביארתי כמה פעמים בחידושים⁴⁵, אך שבני נח נצטו בו' מצוות והם מחוריים בהאמונה באלה אחד, מכל מקום הם לא נצטו על האמונה בחירות העולם. דהא באמת הדין הוא אסור לו

לאדם להסחיל במאם לפנים ומה לאחרו [תיגיגה דף ט"ז ע"א]. ו록 בני ישראל שקיבלו את התורה שנאמר בה בראשית ברא אלקים את השם ואת הארץ והארץ היה החובתו גו"י — והיינו שהוא בראש בריה יש מאין —

להם מחוריים להאמין שהעולם אינם קדמוני שונם בימתacht מתיוקני הקב"ה בעולם לאחר המבול, אבל נראה שכונתו לומר אלא מחודש על ידי הבורא. והנה שבת היא תאות שקבע הקב"ה עם ישראל לזכור "כי ששת ימים עשה ה' את השמיים ואת הארץ וביום השביעי שבח וינפש", אבל עכו"ם שלא נצטו על האמונה בחידושם בעולם גם לא נצטווה על השבת, ולכן עכו"ם ששבת

(6) גליה עמ'

44. הנה לא ביאר לנו רביינו היטב מודיע באמת שינה הקב"ה את הנהגתו לאחר המבול, אבל נראה שכונתו לומר שונם בימתacht מתיוקני הקב"ה בעולם לאחר המבול. דהא באמת הארץ הרמב"ם [פ"א מעכו"ם] לבאר אין כאדור אנוש לעבד ע"ז, ולכן אמרו שאלקים ברא את הכוכבים ונמנן במרום וחקק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו א"כ דראיין הם לשבחם ולפארם. ומזה נתגלל שאמרו שהאל צוה שיעבדו לכוכבים אלו, ומזה נסחכש שאמרו שהכוכב עצמו דבר אליויהם וכו', עי"ש ברמ"ם, וא"כ הכל התגלל במה שהקרו בסתור בראת העולם וואשיותו והאין הוא מתנגד וכו', ולכן אכן כן קבע הקב"ה שאסור לו לאדם להסתכל במה לפנים ומה לאחרן [תיגיגה דף ט"ז ע"א]. אלא עלי להאמין בבראה שנתחדשה על ידי הבורא ולא לחזור בתה, וכן הוקבע שעולם כמנהגו נהוג והכל נראה כאילו הוא מסתור מעצמו בלי שום מנוחה.

תקידז' של האדם לשנות מדתוין הרעות

"ויחל נח איש האדמה ויטע כרם" (ט, כ)

פירוש רש"י "ויחל נח" – עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק בנטיעת אחרות. ובמדרשי כתוב משה – מאיש מצרי הגיע להיות איש אלוקים, נח – מאיש צדיק הגיע לאיש האדמה. עוד אמרו במדרשי (ס"ל) נח היה להוט אחורי האדמה, וכן פירוש הרמב"ן כוונת המילים "איש האדמה" שהיה להוט אחראית.

(7)

ג' לא

ג' לא

ד' דברי חז"ל אלו טוענים ביאור רב, דהנה נח כשהיה בתיבה ראה ניסים גלויים שנעשה עמו במשך שנה שלימה. וכן ראה מה הקב"ה משלם לכל מי שאינו עוזה רצונו. לבאורה אחורי שיצא מן התיבה היה צריך להיות עובד ה' בצורה נפלאה, ולהתעלות עוד יותר ממה שהוא קודם. והנה רואים להיפך הדרדרות עצומה כזו מאיש צדיק להיות להוט אחר האדמה מהי פשרה של ירידת זו?

נראה לבאר, דהנה כתוב בפסקתא זוטא (נה יט) נח לא היה זכותו גדול כמו של האבות שרצו לפני כסוסים לעשות רצונו. וכן אמרו במדרשי (ב"ר ל אברהם שהיה כחו יפה – "התהלך לפני והיה תמים" אבל נח שהיה כוחו רע – "את האלוקים התהלך נח" שהיה צדיק סעד וסיעתא דשמיא).

לכאורה אין מאמרין אלו מתיישבים עם מה שנאמר בזוהר ה' (ח"א נה): נח ראה מעשי בני אדם שמקולקלים הם והיה מתחבא מהם, ב כדי לא להתפס בדרכיהם ועסוק בעבודת ה', עסק בספריו של אדם הראשון ובספריו של חנוּך, ע"כ. משמע שnoch היה פרוש ועובד ה' גדול,

(8)

(3)

ב) אלא נח היה מוחביה עצמו מפני בני אדם כדי שלא ילמד מעשיהם, אולם את טבו לא שינה לטובה – "ויהיה כוחו רע", لكن היה צריך בכל עת סעד וסיעת צדמיה לסייעו שלא יגור אחריהם, מושם שבמקום מוחביו לא עבד על טבעיו לשנותם אלא עבד רק על ה"סור מרע" ולא על "וועשה טוב". משא"כ האבות הקדושים רצאו לפני כסוסים בין בצעי המים לעשות רצון קונו", כלומר הלכו נגד הזור של השפעת הדור, ולא נשכו כלל אחריהם, ושינו את טיבעם לטוב. מאחר ולא הסתפקו כלל ב"סור מרע" אלא גם "וועשה טוב".

וכיוון שכן, נח בטבעו היה "איש האדמה", אלא שלא עסק באדמה מחשש שהוא ילמד ממעשייהם המוקולקלים של דורו, והיה נקרא בזה "איש צדיק" כיון שבORTHOGONALITY מושג מושב הירושע של דורו, אמנס ברגע שייצא מן התהבה ולא יהיה חשש שהוא מצררי' שזכה כל פנימיותו וחוץו שהוא "איש האדמה". משה אמר "משה מ"א איש למד מהם, פרצה כל פנימיותו וטבעו, ע"י עבדותנו נהפק ל"איש אלוקים". למדנו – שזכה היה פנימיותו וטבעו, ע"י עבדותנו נהפק ל"איש אלוקים". למדנו – אפילו אדם שנחשב ל"איש צדיק" לא עבדות המידות יוכל לבסוף להיות הגורע שבគולם. כמו רבי יוחנן ש商量ונינו שנה שימוש בכחונה גדולה, ולבסוף עשה צדוקין.

מכאן שלא די הוא לאדם שיתרחק מעושי רשע, אלא יש לשפר את המידות הרעות, דלוליזה אין לו ערבות שיכחיר לא ישנות עלייו במשך חייו. כלשהו של הגרא' א זצ'יל ("אבן שלמה פ"א) עיקר חיות האדם **להתחזק תמיד בשבירת המידות**, ואם לאו **למה לו חיים**. וזה שאמר שלמה: "החזק במוסר אל תרף נצריה כי היא חייך" כי מוסר נקרא מה שմשבר מדותינו והולך נגד טבעו, עכ"ד. עיין לקמן פרק ייג פסוק י"א, מעשה נפלא בענין זה.

er (10)

סָמוֹל הַלְּבָנִים הוּא יָגֵל מִלְּמָר כְּדַמְּמָן
כָּל סָדָרִים.

ועובדא סמעמי מפי הרה"צ ר' דן סנל
אַלְיָמָן, דבצעה אומגנו סנמא
הן ספינא בעזיו יטיכם קהמעניאן צלט
אלט האלט טיכם פגנון ר' ברוך בער זילען
אלט נומען למת לרמא שער למגען פכונא,
וואר נעצה, נחומו טעה צען נזומיינו טיש
ויזט צס ג'כ פגולם צען והעיר, ולמען הסלט
המיינו הומו גס כן, ומונן צגד, וממקפלייס
ו' צלע' כרונע צער טיש צולס כמיינק כל חזען
כל המגינס ווילר למקולציו לדמי יודע מא
נעטקה עס כל טיכינט לאס טיטה חזה קולדטה
לאס בעטת סטמיטין היקוד יוסטן סס טומחה.

7) היזינן מהציגות אל סמייסdom והממלכה אל דבל רומני טולין נזיות צמכלים היפוי כל קדוקה כדי לארחם פירומות נולס.

מן הארץ היה אושׂוד (ו', י). מכָן
לכָן, כִּיון שלמה טַפְרָה מֵהַנִּזְבָּדָה בְּגֶלְמָה,
לְמַרְדוֹד וּמוֹלְדָין זָמָנוֹת נְגָנוֹת סְמָנוֹן,
לְמַמְרָסָה. סְפָכוֹן מִמְּשִׁין טַפְרָה סָלָק וְגַנָּה
הַמְּוֹלָס. וְמַלְוִילָה מִטּוֹסָה סָלָק וְגַנָּה
הַמְּנִינָה וְגַנָּה. וְמַלְוִילָה מִטּוֹסָה סָלָק וְגַנָּה
בְּגֶדְולָה נְעָצָה תְּקֻווָה סְלִימָה, מִזְוָס
אֲסָמִיקָה כָּל עַיִל מִלְּקָה בְּלָעָה כָּנְגָה
וְוָוָה נְעָעָה צְמָה הַעֲרָבָה יְרָמָה מִצְּפָה יְמָה
וְעַמְּרָה לְחוּרָה. וְכָלָיָה נְגִין מֵהַלְמָה
נְמַפְּסָה קָנוּם אַלְמִילָךְ פָּלָי דִּבָּה
וּזְגָלָה סְלִימָה נְלִיכָה צְנָכוֹס (פָּג' מ' ז')
סְתִּילָה מִכָּה לְפִינָּה חָלָה, יְטָבָה מֵלָס צְלָנוֹס
מִקְנָפִיס עַמְּסָס כִּיל וְלְעָפִיכָה וּוּסִים לְמִקְדָּשָׁה
וְצְלָמוֹת, וְטוּ גָּבָעָה קִינְתָּה גַּלְיָקָה צְמָגָן
טָמָמוֹ וְסָמִיר קִמְּקָה הַמְּגָדָל הַגָּדוֹל וְכוּ'
וְאַמְּיוֹנָה הַמְּעַכְּבָה שָׁמָה הַמְּדָס נְבוֹן לְדָרִיכָה
סָהָר, וְעוֹזָה סְגִיל וְלִין גַּעֲזָהוֹת יְתָכָן, וְזָהָר
בְּכָל נְקָדָה הַלְּקָדָה (נְפָאָה מְאָסִיס) וְלִין
צָלָמִים (ז'), חָהָר כְּמָלֵין מִכָּה לְפִינָּה, ר' לְעַל
עַיִל מְזָה בְּכָלוֹס, סָכוֹה תְּחִילָה, וְחוֹרָה לְעַנְפָן
סָהָה מַלְתָּה מְלִוָּה וְכוּ' חָלָזָה טָהָר נְצָן מְלָגָן
וְחוֹרָה וְכוּ' וְהָהָר קָל כָּל מָלָס לְעַזְבָּה הַצְּיָה',
וְהָסָה כָּל הַטּוֹלָס נְיוֹן צְצָבָל מְנִינָה צְבִי (מְנִיעָה)
וְהָזָה כָּל הַטּוֹלָס נְיוֹן צְצָבָל מְנִינָה צְבִי (מְנִיעָה).

הדרד ה' לראות (יא. ח). ובפפורהנו: הנה לשון הירידת לראות יאמר על האיל יתי' כשאך העניין או רואיו לעונש אלא מפני הקלקל הנmesh אליו בסוף העניין לבן סודר ומורה שאמרו רודה תורה לסתור דעתו. וכן היה עניין סדור שכתב בו ארודה נא ואראת, כי אמנים לא היה רשען או יותר משאר העוזג כדי לעונש בעהיז זולחיב בעניין האכזריות נגד עניין עם שהיה נmesh ממנה קלקל גמור בסוף), באמרו הנה זה היה עון סדור אחותך ויד עני ואביךן לא החזקה וכן היה עונש נזבאל בברכותם באמרו אראה מה אחרים.

ישראל בתגלותם כאמרו אראה מה אחרים. לומדים אנו מזה החדש ויסוד כי כל מעשה הנה כל חוצאותיו אינם דברי צדיקים. אלא הכל בחשבים הם עצם המעשה עצמו, מעשה אינו נגמר בפעולתו המעשה בלבד, אלא כל הנגרמות וגרמי דוגרמות כולן כלולים ונוראים על המעשה עצמו. רואים אנו זה באמה בכל תחוותם כולה. כי אמר לךן (עליל. ה.) "kol d'mi אחיך צוקים אליל מן האדמה", ושם ברשי': "דמו ודום ודרעתו". הנה נתבע הוא על כל תוצאות המעשה שלו עד דורות ודורות. וכן במשה נאמר (שמות ב. יב) "וירא כי אין איש". ושם ברשי': "כי אין איש עתיד לנצח ממנו להתגניר". הנה הסחכל והביט במעשה עד אחרית וסוף הכל אפשרי, ולולא זאת היו מובעים אותו על כל מי שהוא אפשר שיצא ממנו בסוף כל האחרית. שאלו מלך נתבע ונענש נורא. על אשר המתית את הגבעונים" (שמואל ב' כא). ואמרו חז"ל (יבמות עח): "וכי היכן מצינו בשאל שהמית את הגבעונים אלא מחד שהרו נוב עיר הכתנים שהיה מספקין להן מים וממון מעלה עליו הכתוב כלו הרגן". על גורם כוה כבר נתבע כלו הוא הרגן ממש.

הנה כתבה התורה לשון "וירד ה' לראות", וכדברי הספרנו שהואogeneity
שאמרו בבן סורר ומורה "ירדה תורה לסוף דעתו", והדבר מבhil מאה, שהקב"ה
אשר טוקר הכל בספירה אחת, נאמר עלייך בחינה שהיה צריך כביכול "לירד
לראות", "לירד" בכל העומק, "ולראות" סוף הגעת המשעה עד היכן הוא מגיע.
למלמדנו בהזה כמה נזח ישנו במשעה, וגאתה עד אין סוף לא רק מצד האיכות אשר
בבמעשנה, אלא גם מצד הכמות, מצד ריבוי התוצאות הנגדיות בהשתלשות כל
מעשת. ועוד כמה החיבור על האדם להסתכל בכל מעשי, עד סוף כל מוצאותיהם.
זהו אשר מצינו אצל אברהם אבינו ע"ה שמסדר נפשו על לוט במלחמותם עט
ה חמישה מלכים, בשםינו כי נשבה אחינו. והרבביין (יט, כת) מבאר כי בעבורו
הוא גור בצדום ולולי אברהם היה בחרן עם מולדתו וכור ווה היה העני ששם
אברהם נפשו בכפו לזרוף המלכים בעבורו. כי תוצאות כל מעשה על המעשה
נקראת, ובעל המעשת חייב עלייהו בכל אחריותו.

ג' כי מצד האין סוף בנסיבות, מצד ריבוי התוצאות והמולדות עד אין סוף.
 א' אוניברסיטת קולומביה (בניאס ר' א) ברובני
 ב' ב' נבון ב' מה שמצינו בחז"ל (יומא ט): "אמרו מקדש ראשון מפני
 מה חרב מפני ג' דברים שהיה בו ע"ז ג"ע ש"ז וכיו' אבל מקדש שני מפני
 עוסקים בתורה ובמצוות וגמליות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנות
 חנוך למדוד שколלה שנות חנוך כנגד ג' עבירות". **הנברורים מחייבים** מכאן,
ב' שנות חנוך מהיה שколלה כנגד ג' עבירות? וכבר ביארנו הענין בכמה
 אופנים מצד האין סוף באיכות, ולפי דברינו כאן יבואר שחותמוה שנות חנוך

כ"י גם מגד מוגדרותן על ימינו, ומי שפונטני
והנה אצל אבימלך כתיב (כא, כג) שביקש רק "לי ולנני ולנדיני",
עד כאן רחמי האב על הבן" (שם ברש"ז), מעשו של אבימלך לא הגינו רק
עד גובל מסינה, עד כמה שנגע לו הדברים ולא יותר. אבל לא כן הוא אברהם
אבינו ע"ה, כי הוא DAG על בניו עד אחרית הימים, כי האבות הקדושים תמים
היז, ויזדים היו אך להציג מעשה הם ושלם, ומעשהם בשלמותו אמן מגע עד
אחרית כל התולדות, עד אין סוף, וחסרו לנו כלשהו בתולדות, חסרון הוא בעזנו
המעשה, כי הם הילכו בדרכיו ית' אשר נאמר בו (דברים ל, ד) "הצור תמי פועלו, פועלת ה' תמייה בכל היקפה, וכמעשה ה' כן מעשה אבות, נצחים ה'
עד אין סוף.

כיוון מנצח ר' תנינא ור' ריזא אמר ליה ר' תנינא לר' דודיא בהדרה ר' דודיא אמר מינצ'ת חוץ א' משברא ברורה מישאל מלבדנא לה' מליפלט אמר לה' ר' דודיא לר' תנינא בהדרה ר' דודיא אמר מינצ'ת דעכבי להויה לא' השלבנה מישאל בא' עבדנא אולנא ושורנא בירנא ונורילנא נישב' ז' צידנא טבי ואכבלנא בישידין להרט' וארכנא מיליא ובתבנה דמשה' תומש' ומלקנא למרא ימקרינה המשגה יוטק ברמשה' וברמש' וברגענא שרוא' יעיק שורא סדר' ואבדנא לו' עד ודדרגן וארכנא אקו' אהדי' ואעט אהדי' ועבד' להויה לא' השלבנה מיישאל הינו דאמ' רבי כנבה גודלים מעש'

L17100(12)

(ה) וינידר ה' לראות. הנה לשון חירידה
לראות יאמר על הכל
יתברך כשאינו הענין אז ראוי לעונש אלא
מן הילך הכל קול הענין בסוף הענין,
בכן סודר ימורה שאמרו ירצה תורה לסוף
דרעתו.⁸ ובן היה עני סודם שפתח בו
ארקה נא וראה (להלן יח. כא), כי אמתם
לא היה רשותם אז יותר מאשר האמתות כדי
לעניהם בועלם היה, זולתי בענין האכזריות
נכד עני עס, ⁹ שניה נמשך מפנה קלוקול

גַּמְרוֹ בֶּסֶף ۱۰, פָּאָמְרוֹ ۱۱ "הַנֵּה זֶה קִיה
עַזְןׁ סָדֵם אֲחֹתָהָךְ... וַיַּד עַנִּי וְאַבְיוֹן לֹא
הַחֲזִיקָה" (יחזקאל ט, טט). וּבָן קִיה עַנְשָׂה
יִשְׂרָאֵל בְּהַגְלֹתָם¹², בָּאָמְרוֹ "אַרְוָה מֵה
אַחֲרֵיכֶם"¹³ (דברים ל, כ).